

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060304

DOM
2021-02-12
Stockholm

Mål nr
P 9976-20

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2020-08-25 i mål nr P 5414-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

Samhällsbyggnadsnämnden i Trelleborgs kommun
Algatan 13
231 83 Trelleborg

Motpart

A

SAKEN

Förhandsbesked för uppförande av en ställning med solcellspaneler på fastigheten 1 i Trelleborgs kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Samhällsbyggnadsnämndens i Trelleborgs kommun beslut den 3 september 2019, dnr SBN 2019/108, § 131, att ge negativt förhandsbesked.

Dok.Id 1667948

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Samhällsbyggnadsnämnden i Trelleborgs kommun har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, ska fastställa nämndens beslut att ge negativt förhandsbesked.

A har motsatt sig ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Nämnden har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande:

Om höjden under en konstruktion är sådan att människor kan uppehålla sig där ska konstruktionen anses vara avsedd för detta, oaktat vad den avsedda användningen av utrymmet är (se Mark- och miljööverdomstolens dom i mål nr P 8356-14). I detta fall är det fråga om ett byggnadsverk som är 7,5 meter långt och 3,5 meter brett. Ovan sidan föreslås beklädas med solcellspaneler, vilka utgör byggnadsverkets tak. Den lägsta höjden under taket är enligt ritningarna cirka 3 meter och den högsta höjden cirka 8 meter. Byggnadsverket har alltså sådan höjd att det får anses vara konstruerat så att människor kan uppehålla sig i det och det ska därför prövas som en byggnad.

I detaljplanen regleras byggnadshöjden till 3,5 meter. Den föreslagna byggnaden har pulpettak och två tydliga långsidor. Den föreslås placeras bakom befintlig huvudbyggnad i förhållande till intilliggande gata. På grund av områdets karaktär, med en sammanhållen låg bebyggelse på förhållandevis små fastigheter, bedöms byggnaden få en stor inverkan på närmiljön. Nämnden bedömer därför att långsidan med högst höjd ska vara beräkningsgrundande. Eftersom marken är förhållandevis plan i området är den uppskattade byggnadshöjden cirka 8 meter över intilliggande marknivå. Byggnadshöjden är således inte planenlig. Även för det fall att den andra långsidan hade bedömts vara beräkningsgrundande hade byggnadshöjden överskridits med cirka en meter.

Detaljplanen reglerar även att byggnad ska placeras i gräns, men att den kan placeras indragen om det prövas lämpligt och förenligt med ett prydligt och ändamålsenligt bebyggande av kvarteret. I kvarteret är befintliga komplementbyggnader i huvudsak placerade i fastighetsgräns, vilket skapar tydligt avgränsade och effektivt utnyttjade fastigheter. Den föreslagna placeringen av byggnaden, en meter från fastighetsgräns, är inte planenlig och bedöms inte vara ett ändamålsenligt bebyggande av kvarteret.

Byggnaden kommer uppfattas som en dominerande volym och således utgöra ett stort intryck i närmiljön, som i övrigt utgörs av småskalig bebyggelse. Den föreslagna byggnaden är inte anpassad till sin omgivning avseende form och volym och den kan därmed inte anses bidra till en god helhetsverkan.

A har anfört i huvudsak följande: Ställningen är inte en kompakt, permanent byggnad. Den är luftig och öppen under. All byggnation i området ligger nära tomtgräns. Solcellsställningen passar därför väl in i det mönstret eftersom den uppförs nära tomtgräns. Att något sträcker sig upp i luften och ur vissa vinklar exponerar en svart, takliknande yta är inget ovanligt i området.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Enligt 1 kap. 4 § plan- och bygglagen (2010:900, PBL) avses med byggnad en varaktig konstruktion som består av tak eller av tak och väggar och som är varaktigt placerad på mark eller helt eller delvis under mark eller är varaktigt placerad på en viss plats i vatten samt är avsedd att vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den.

Den sökta åtgärden består enligt ansökan av en varaktig konstruktion i form av en ställning med solcellspaneler ovanpå. Solcellspanelerna utgör ett tak för det utrymme som skapas under panelerna. Utrymmet under dessa är tillgängligt för människor att vistas i och får därför anses vara avsett att vara konstruerat så att människor kan uppehålla sig där. Vilken avsikt sökanden har vad gäller användningen av utrymmet har ingen betydelse vid denna bedömning (jfr bl.a. Mark- och miljööverdomstolens dom den 21 maj 2015 i mål nr P 8356-14). Konstruktionen är således att anse som en byggnad för vilken bygglov krävs enligt 9 kap. 2 § PBL.

Vid bedömningen av om åtgärden kan tillåtas på den avsedda platsen kan det konstateras att åtgärdens byggnadshöjd överstiger tillåten byggnadshöjd enligt detaljplanen. Byggnaden kan inte heller, med sin höga totalhöjd och utformning i övrigt, anses vara förenlig med kraven på anpassning och en god helhetsverkan (2 kap. 6 § PBL). Nämnden har därför haft fog för sitt beslut att ge negativt förhandsbesked. Mark- och miljödomstolens dom ska följaktligen ändras och nämndens beslut fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Karin Wistrand och Margaretha Gistorp, tekniska rådet Mats Kager och hovrättsrådet Katarina Berglund Siegbahn, referent.

Föredragande har varit Vilma Herlin Hjorth.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2020-08-25
meddelad i
Växjö

Mål nr P 5414-19

PARTER

Klagande A

Motpart

Samhällsbyggnadsnämnden i Trelleborgs kommun
Algatan 13
231 83 Trelleborg

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Skåne läns beslut den 12 november 2019 i ärende nr 403-30291-2019, se bilaga 1

SAKEN

Förhandsbesked för nybyggnad av byggnad för solceller på fastigheten 1 i Trelleborgs kommun

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen återförvisar ansökan om förhandsbesked till nämnden för fortsatt handläggning.
 2. Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet i övrigt.
-

BAKGRUND

Samhällsbyggnadsnämnden i Trelleborgs kommun (nämnden) beslutade den 3 september 2019, att meddela negativt förhandsbesked för nybyggnad avseende solceller på fastigheten 1 i Trelleborgs kommun.

A överklagade nämndens beslut till Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) som den 12 november 2019 avslog överklagandet.

A har nu överklagat till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

A har för det första yrkat att ett positivt förhandsbesked ska meddelas för byggnation av solceller på fastigheten 1 och för det andra att den avgift som kommunen har tagit ut för förhandsbeskedet ska återbetalas.

A har i huvudsak anfört följande som grund för sin talan.

Förhandsbesked för solcellsanläggning

Med solcellsanläggningen möjliggörs miljövänlig elproduktion för eget hushåll vilket ses som ett led i att förändra dagens elsystem till ett mer självförsörjande näresystem med småskalig och närproducerad miljöel. Genom den egna solcellsanläggningen undviks belastning på det idag hårt belastade elsystemet.

Ansökan avser en ställning. Ställningen kommer utformas på ett sätt som gör att den kan nedmonteras på 2–3 dagar utan att lämna bestående intryck i miljön och den är i sin teknik att jämföra med en stor pergola/öppen carport. Både nämnden och länsstyrelsen har felaktigt påstått att ställningen utgör en byggnad. Solcellsställningen ska bedömas som det den är – en ställning med solceller på.

Ställningens utformning är i linje med områdets karaktär och kringliggande bebyggelse och är således anpassad till omgivningen. Kommunen beskriver

området som ”låga röda stugor” medan i verkligheten är området till övervägande del bebyggt med moderna 1-planshus och 1 ½ -planshus byggda på 1980-talet och framåt. Flera hus i direkt närhet följer precis samma formfaktor som solcellsställningen; en bas på 3–3,5 meter och ovanpå den ett högt lutande tak, ofta beklätt med svart material. Sett bakifrån kommer ställningen att vara snarlik de ställningar som under århundrande använts för att torka nät och segel i fiskelägen.

Kommun och länsstyrelse reflekterar över att ställningens framkant är tänkt att stå en meter ifrån tomtgränsen. Att bygga nära tomtgränsen är praxis i området och det saknas därför anledning att behandla solcellsanläggningen utifrån andra kriterier avseende tomtgräns än (riktiga) byggnader uppförda vägg i vägg. Detta gäller både för befintliga byggnader och nyligen uppförda byggnader.

Berörda grannar har påtalat att ställningen skulle påverka deras utsikt och värdet på deras hus. Detta ställningstagande bemöts med argumentet att dagens energisituation och miljösituation innebär att gamla kriterier måste omprövas samt att utsikten inte är en rättighet som skyddas när man bedömer bygglov.

Den kommunala avgiften för förhandsbesked

Att avgift skulle tas ut för förhandsbesked framgick inte på den websida där kommunen beskrev hur blanketten skulle laddas ner och skickas in. Istället beskrevs förhandsbesked som ett sätt att undvika kostnader för ett bygglov. Kommunens konsumentombudsman har bekräftat att förfarandet bryter mot regelverk. Det krävs nämligen att det anges att tjänsten kostar och vad den kostar på den webbsidan som bjuder ut tjänsten. Det är inte tillräckligt att informationen om kostnad framgår om man på eget initiativ söker sig till en annan webbplats. Förfarandet från kommunens sida är moraliskt tveksamt.

DOMSKÄL

Förhandsbesked för solcellsanläggning

Frågan mark- och miljödomstolen har att ta ställning till är om nämnden har haft fog för att meddela ett negativt förhandsbesked i förevarande fall.

Av 9 kap. 17 § PBL framgår att om den som avser att vidta en bygglovspliktig åtgärd begär det, ska byggnadsnämnden ge ett förhandsbesked i fråga om åtgärden kan tillåtas på den avsedda platsen.

Enligt 9 kap. 2 § 1 st. 1 p PBL krävs det bygglov för nybyggnad. Med nybyggnad avses, enligt 1 kap. 4 § PBL, uppförande av en ny byggnad eller flyttning av en tidigare uppförd byggnad till en ny plats. Med byggnad avses en varaktig konstruktion som består av tak eller av tak och väggar och som är varaktigt placerad på mark eller helt eller delvis under mark eller är varaktigt placerad på en viss plats i vatten samt är avsedd att vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den.

Mark- och miljödomstolen noterar att det visserligen kan anses vara fråga om en varaktig konstruktion som består av tak, men att avsikten med den aktuella konstruktionen inte är att människor ska kunna uppehålla sig i den (jfr MÖD 2017:33). Mark- och miljödomstolen bedömer därför att solcellsanläggningen i sig inte kan anses vara en byggnad. Därmed är anläggningen inte bygglovspliktig enligt 9 kap. 2 § PBL. Anläggningen bedöms inte heller bygglovspliktig enligt 6 kap. 1 § plan- och byggförordningen (2011:338) (PBF). Nämnden har följaktligen saknat fog för att på angiven grund meddela ett negativt förhandsbesked.

Anläggningen utgör dock ett byggnadsverk enligt 1 kap 4 § PBL. Nämnden skulle därför ha prövat om anläggningen strider mot 10 kap 2 § PBL. I bestämmelsen stadgas den allmänna skyldigheten att inte genomföra åtgärder på ett sätt som strider mot den detaljplan eller de områdesbestämmelser som gäller för området.

Nämnden har inte gjort en sådan prövning och nämndens beslut ska därför undanröjas och målet återförvisas till nämnden för fortsatt handläggning.

Den kommunala avgiften för förhandsbesked

Klagande har anfört att det inte framgick på kommunens websida för ansökning av förhandsbesked att en avgift skulle tas ut för nämndens arbete. Frågan mark- och miljödomstolen har att ta ställning till är om nämnden har haft fog för att ta ut en avgift för förhandsbeskedet eller om avgiften ska återbetalas.

Av 12 kap 8 § PBL framgår att byggnadsnämnden får ta ut avgift för beslut om förhandsbesked. Skyldigheten för den sökande att betala avgiften stadgas i 12 kap 11 § PBL. Skyldigheten att betala den avgift som nämnden anfört framgår i lag och vad klaganden anfört i övrigt påverkar inte mark- och miljödomstolens bedömning. Överklagandet avslås därför i denna del.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 15 september 2020.

Bengt Johansson

Lars Fransson

I domstolens avgörande har deltagit f.d. rådmannen Bengt Johansson, ordförande, och tekniska rådet Lars Fransson. Föredragande har varit sommarnotarien Frida Andersson.